

FÖRSVARSMAKTEN
HÖGKVARTERET

YTTRANDE

Datum
2009-02-16

HKV beteckning
13920:52330

Sida 1 (1)

Sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare

Tobias Karmstig

Vårt tjänsteställe, handläggare

PROD INFRA Cecilia Häckner 08-7887666

e-post: cecilia.hackner@mil.se

Ert datum

2008-10-06

Vårt föregående datum

Er beteckning

Vår föregående beteckning

**Vindkraftsremiss projekt Lerkaka, på fastigheterna Lerkaka
6:2 och 5:3 samt Bjärby 22:1 och 6:1, Borgholms kommun,
Kalmar län**

Försvarsmakten har tidigare genom förbundet FMTM avgett ett negativt yttrande avseende rubricerad remiss. Försvarsmakten har nu gjort en fördjupad analys och har inte längre något att erinra avseende detta projekt. Verkens positioner (RT90 2,5 Gon V) framgår nedan.

Namn	X	Y
VK1A	6289177	1554450
VK2A	6288778	1554333
VK3A	6288379	1554211
VK4A	6287977	1554098
VK5A	6287582	1553980

Anders Järn
Chef Produktionsledningens Infrastrukturavdelning

Cecilia Häckner

Sändlista

Eolus Vind AB

tobias.karmstig@eolusvind.com*Som orientering*

FMTM

Länsstyrelsen i Kalmar län

Borgholms kommun

länsstyrelsen@h.lst.sekommun@borgholm.se**Inom HKV**

PROD INFRA

()

Postadress
107 85 STOCKHOLM

Besöksadress
Lidingövägen 24

Telefon
08-788 75 00

Telefax
08-788 77 78

E-post, Internet
exp-hkv@mil.se
www.hkv.mil.se

§ 286

Dnr. L 2007-0554

"Dvestad" - Lerkaka 6:2, 5:3 samt Bjärby 22:1 och 6:1, Bygglov för uppförande av vindkraftverk och transformatorstationer

Sökande: Eolus Vind AB, Att. Bengt Simmingsköld, Väpnaregatan 17, 281 50 HÄSSLEHOLM.

Beslut:

Miljö- och Byggnadsnämnden beslutar,

- a t t bevilja bygglov för fem vindkraftverk med maximal navhöjd om 80 meter, maximal rotordiameter om 90 meter och en märkeffekt om maximalt 2 MW per verk, samt transformatorstationer till dessa.
- a t t beslutet delges grannar som avgivit yttrande i ärendet med uppgift om hur man överklagar genom annonsering i ortspress samt på kommunens anslagstavla och hemsida.

Byggnämnan samt anmälan om vem som utsetts till kvalitetsansvarig skall göras senast 3 veckor innan arbetet påbörjas.

Redogörelse för ärendet

Ansökan, som inkom till Miljö- och byggnadsförvaltningen 2007-11-16, avser bygglov för uppförande av 5 st vindkraftverk samt transformatorstationer i direkt anslutning till varje verk. Ansökan gäller verk med en maximal navhöjd om 80 meter, maximal rotordiameter om 90 meter och en märkeffekt om maximalt 2 MW per verk. Totaleffekten för de fem sökta vindkraftverken understiger 10 MW.

Området ligger utanför detaljplan och område med samlad bebyggelse.

De tre nordligaste verken omfattas av riksintresse för kulturvård. De två nordligaste verken omfattas även av riksintresse för naturmiljö samt att hela Öland omfattas av riksintresse för det rörliga friluftslivet.

Koordinatuppgifter för vindkraftverkens placering framgår av till ansökan bifogad ljudanalys och skugganalys.

Ansökan avser följande lägen:

<u>Verk</u>	<u>Fastighet</u>	<u>X-koordinat</u>	<u>Y-koordinat</u>
1	Lerkaka 6:2	6289177	1554450
2	Lerkaka 5:3	6288778	1554333
3	Bjärby 22:1	6288379	1554211

Utslagsbestyrkande

[Handwritten signature]

4	Bjärby 6:1	6287977	1554098
5	Bjärby 6:1	6287582	1553980

Miljö- och Byggnadsnämnden (MBN) beslutade 2008-01-17 § 54 att besiktiga platsen vid nästa besiktningresa.

Luftfartsverket har i yttrande daterat 2008-01-09 och Kalmar Airport i yttrande daterat 2008-02-11 meddelat att man inget att invända mot beskriven etablering.

Försvarsmakten har i yttrande daterat 2008-02-05 meddelat att man inte kan acceptera uppförande av sökta vindkraftverk på grund av störningar mot Försvarsmaktens system.

Försvarsmakten har senare i ett yttrande daterat 2009-02-16 meddelat att efter en fördjupad analys har man inte längre något att erinra avseende detta projekt.

Besiktninggruppen besökte platsen 2008-02-08 och var positiv till åtgärden.

Miljö- och Byggnadsnämnden (MBN) beslutade 2008-02-20 § 114 att bereda berörda grannar tillfälle till yttrande enligt 8 kap 22 § plan- och bygglagen (PBL) i det här ärendet genom kungörelse.

Under yttrandetiden inkom enskilda yttranden från företrädare för 16 fastigheter samt ett gemensamt yttrande från 38 olika fastigheter. De flesta yttranden innehåller negativa synpunkter och då företrädesvis att vindkraftverken borde vara någon annanstans.

Motivering av beslutet

Båda Ölandskommunerna, Länsstyrelsen i Kalmar samt Regionförbundet i Kalmar län har gemensamt tagit fram ett planeringsunderlag för vindkraft på Öland. Områden som är intressanta för vindkraftsetablering har tagits fram för vidare utredning. Lerkaka/Dyestad är ett av dessa områden. Vid framtagandet av dessa områden har hänsyn tagits till avstånd till bostäder och allmänna intressen såsom skyddsvärda natur- och kulturmiljöområden samt Försvarsmaktens och Luftfartsstyrelsens intressen.

Enligt 8 kap 12 § ska ansökningar om bygglov utanför detaljplanlagt område bifallas om åtgärden uppfyller kraven i 2 kap PBL, inte ska föregås av detaljplanläggning på grund av bestämmelserna i 5 kap 1 §, inte strider mot områdesbestämmelser och uppfyller kraven i 3 kap 1,2 och 10-18§§.

Mark- och vattenområden ska enligt 2 kap 1 § PBL användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning Vid planläggning och i ärenden om bygglov och förhandsbesked ska bestämmelserna i 3 och 4 kap MB tilläm-

pas.

Vid planläggning och i enskilda ärenden skall enligt 2 kap 2 § PBL byggnadsnämnden, med beaktande av natur- och kulturvärden, främja en ändamålsenlig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden, kommunikationsleder och andra anläggningar. Även en från social synpunkt god livsmiljö, goda miljöförhållanden i övrigt samt en långsiktigt god hushållning med mark och vatten och med energi och råvaror skall främjas. Även andra aspekter än de som regleras i 2 kap kan behöva tas med i bedömningen, t.ex. om den tilltänkta platsen är lämplig med hänsyn till kraven i 3 kap PBL på anpassning till landskapsbilden.

Bebyggelse ska vidare enligt 2 kap 3 § lokaliserats till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till

1. de boendes och övrigas hälsa,
2. jord-, berg- och vattenförhållandena,
3. möjligheterna att ordna trafik, vattenförsörjning och avlopp samt annan samhällsservice,
4. möjligheterna att förebygga vatten- och luftföroreningar samt bullerstörningar,
5. risken för olyckor, översvämningar och erosion.

Enligt 3 kap 1 § PBL skall byggnader placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen. Byggnader skall ha en yttre form och färg som är estetiskt tilltalande, lämplig för byggnaderna som sådana och som ger en god helhetsverkan. Motsvarande bestämmelser gäller för vindkraftverk.

Enligt 5 § förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet som tillämpar 3 och 4 kap MB i ett ärende ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande översiktsplanen.

För Borgholm gäller av kommunfullmäktige den 21 oktober 2002 antagen översiktsplan. Kommunen har i översiktsplanen inte pekat ut vissa områden som lämpliga för vindkraft men har angett vissa riktlinjer för lokaliseringen av nya anläggningar. Härvid anges bl.a. att lämpliga exploateringsplatser måste analyseras med hänsyn till landskapsbilden. Ett grundläggande krav är att hålla samman grupper av större vindkraftverk till fattbara enheter samt att ha ett avstånd till nästa grupp på minst 5 km, helst betydligt mer. Däremellan bör landskapet enligt kommunen vara fritt från enstaka vindkraftverk. Enligt kommunen är det viktigt att vindkraftverken på Öland grupperas i uppställningar som blir regelbundna och ordnade i linjer som är väl studerade utifrån det omgivande landskapets riktningar. I den sockenvisa beskrivningen för Runstens socken anges att det finns områden som är intressanta för vindkraftsetablering, att områdena har stora natur- och kulturvärden samt att ansökningar kommer att prövas efter de lagar och kriterier som anges under rubriken "Allmänna intressen, Energi, Vindkraft".

Öland är ett område med goda förutsättningar för vindkraft och Sverige står inför en storskalig utbyggnad av vindkraften. Platsen är ett av det utpekade möjliga områdena i "projekt vindkraft: Öland". Det allmänna intresset som samhället har ställt för att uppnå de krav ang. vindkraftsutbyggnad i Sverige får anses överväga de enskilda intressena i ärendet. Om en etablering av vindkraft skall ske i området är den sökta lokaliseringen nog den bästa i förhållande till gällande lagstiftning.

Åtgärden uppfyller kraven 8 kap 12 § PBL.

Upplysningar

Sökanden informeras om, att i enlighet med plan- och bygglagen (PBL) kap 9, § 1, har byggherren ansvar för att arbetena utförs enligt bestämmelserna i PBL och enligt föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen. Sökanden / byggherren är även ansvarig att annan lagstiftning som kan gälla för projektet följs.

Bygglovets upphör att gälla om byggnationen inte påbörjas inom 2 år och avslutas inom 5 år från dagen för beslutet.

Avgift: Enligt bifogad avgiftsspecifikation. Faktura skickas senare.

Hur beslutet överklagas

Beslutet delges grannar som avgivit yttrande i ärendet med uppgift om hur man överklagar genom annonsering i ortspressen samt på kommunens anslagstavla och hemsida.

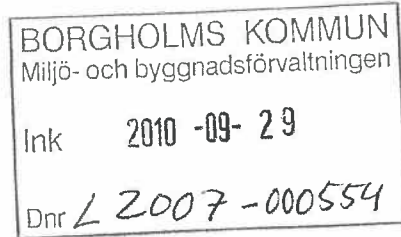
FÖRSVARSMAKTEN
HÖGKVARTERET

Datum
2010-09-29

HKV beteckning
20410:65095

Sida 1 (2)

Sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare

Ert datum

Er beteckning

Vårt tjänsteställe, handläggare

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Juridiska staben, försvarsjurist Elisa Saarinen 08-788 8319, elisa.saarinen@mil.se

Överklagande av Borgholms kommuns beslut att bevilja bygglov för uppförande av vindkraftverk på fastigheterna Lerkaka 6:2 och 5:3 samt Bjärby 22:1 och 6:1, Borgholms kommun, Kalmar län

YRKANDE

Försvarsmakten överklagar Borgholms kommuns beslut att bevilja bygglov för uppförande av vindkraftverk på rubricerade fastigheter och yrkar att bygglovet upphävs.

GRUND FÖR YRKANDET

De planerade vindkraftverken utgör hinder för Försvarsmaktens verksamhet i form av störningar på radarinformation.

Enligt 3 kap 9 § miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt motverka totalförsvarets intressen. Vid flera oförenliga ändamål ska försvarsintresset ges företräde enligt 3 kap 10 § miljöbalken.

Enligt Försvarsmakten är de planerade vindkraftverkens placering inte lämplig med hänsyn till Försvarsmaktens verksamhet. Länsstyrelsen bör därför upphäva kommunens beslut.

Elisa Saarinen

()

Postadress
107 85 STOCKHOLM

Besöksadress
Lidingövägen 24

Telefon
08-788 75 00

Telefax
08-788 77 78

E-post, Internet
exp-hkv@mil.se
www.forsvarsmakten.se

FÖRSVARSMAKTEN

HÖGKVARTERET

Datum
2010-09-29

HKV beteckning
20410:65095

Sida 2 (2)

Sändlista

Borgholms kommun, Box 52, 387 21 Borgholm kommun@borgholm.se
Länstyrelsen i Kalmar län, 391 86 Kalmar lanstyrelsen@h.lst.se

Inom HKV

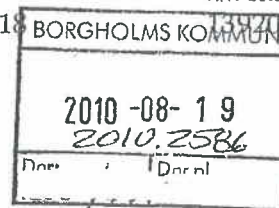
PROD INFRA
JURS

FÖRSVARSMAKTEN
HÖGKVARTERET

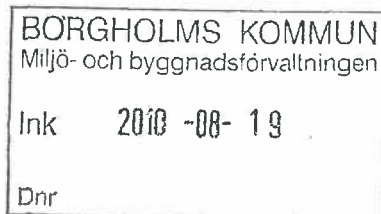
REV YTTRANDE

Datum 2010-08-18 HKV beteckning 13 920.52330

Sida 1 (1)

Sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare

Tobias Karmstig

Vårt tjänsteställe, handläggare

PROD INFRA Cecilia Häckner 08-7887666

e-post: cecilia.hackner@mil.se

Ert datum

2008-10-06

Vårt föregående datum

2009-02-16

Er beteckning

Vår föregående beteckning
13 920.52330

**Reviderat yttrande avseende vindkraftsremiss i tidigt skede,
projekt Lerkaka, på fastigheterna Lerkaka 6:2 och 5:3 samt
Bjärby 22:1 och 6:1, Borgholms kommun, Kalmar län**

Försvarsmakten har i samband med remissen av vindkraftsutredningen för Öland gjort en analys av samtliga föreslagna områden på ön. Vid denna har framkommit att projektet Lerkaka inte kan accepteras p.g.a. att det skulle medför alltför stora störningar på radarinformationen.

Anders Järn
Chef Produktionsledningens Infrastrukturavdelning

Cecilia Häckner

Sändlista

Eolus Vind AB

tobias.karmstig@eolusvind.com*Som orientering*

Länsstyrelsen i Kalmar län
Borgholms kommun

länsstyrelsen@h.lst.se
kommun@borgholm.se

**Inom HKV
PROD INFRA
PROD LED**

0

Postadress

107 85 STOCKHOLM

Besöksadress

Lidingövägen 24

Telefon

08-788 75 00

Telefax

08-788 77 78

E-post, Internet

exp-hkv@mil.se
www.hkv.mil.se

Länsstyrelsen
Kalmar län

BESLUT
2011-02-16

1 (4)
403-5033-10

Klagande

Delgivningskvitto

Försvarsmakten
Högkvarteret
107 85 STOCKHOLM

Motparter

Eolus Vind AB

Ombud:
Adv. Johan Tollgerdt och Fredrik Jahnfors
Advokatfirman Lindahl KB
Studentgatan 4
211 38 MALMÖ

Miljö- och byggnadsnämnden
Box 52
387 21 BORGHOLM

Överklagande av beslut om bygglov för nybyggnad av vindkraftverk m.m. på fastigheterna Lerkaka 5:3 och 6:2 samt Bjärby 6:1 och 22:1, Borgholms kommun

Beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandet.

Redogörelse för ärendet

Miljö- och byggnadsnämnden i Borgholms kommun beviljade genom beslut den 28 oktober 2009 (§ 286) Eolus Vind AB bygglov för att på fastigheterna Lerkaka 5:3 och 6:2 samt Bjärby 6:1 och 22:1 uppföra fem vindkraftverk och transformatorstationer till dessa.

Miljö- och byggnadsnämndens beslut kom därefter att överklagas till Länsstyrelsen av närboende grannar. Länsstyrelsen avslag överklagandena genom beslut den 4 mars 2010 (bil. 1). Länsstyrelsens beslut är överklagat och ärendet är under handläggning hos Förvaltningsrätten i Växjö (mål nr 1733-10).

Efter Länsstyrelsens prövning har Miljö- och byggnadsnämndens beslut även kommit att överklagas av Försvarmakten den 29 september 2010, vilken yrkar att bygglovets ska upphävas. Som skäl för sin talan anför Försvarmakten att de planerade vindkraftverken utgör hinder för Försvarmaktens verksamhet i form av störningar på radarinformation. De planerade vindkraftverkens placering är inte lämplig med hänsyn till Försvarmaktens verksamhet.

Eolus Vind AB (Eolus) har bemött Försvarmaktens talan och yrkar i första hand att Försvarmaktens överklagande avvisas, i andra hand att ärendet återförvisas till kommunen och i tredje hand att överklagandet avslås. Som grund för sina yrkanden anför Eolus följande. Försvarmakten omnämns i 13 kap. 7 § plan- och bygglagen (PBL) som en av de myndigheter som äger rätt att överklaga beslut i fråga om bygglov inom sådana skydds- eller säkerhetsområden som anges i 8 kap. 9 § tredje stycket samma lag. Eolus ifrågasätter att de aktuella vindkraftverken överhuvudtaget är belägna inom ett sådant skydds- eller säkerhetsområde. Försvarmakten har heller inte påstått, än mindre visat, att så är fallet. Försvarmakten har enbart hänvisat till två bestämmelser i miljöbalken, nämligen 3 kap: 9 och 10 §§. Försvarmakten har dock inte angett på vilken grund enligt PBL som överklagandet baseras på. Vidare gör Eolus gällande att kommunens bygglovbeslut vunnit laga kraft gentemot Försvarmakten. Försvarmakten har avlämnat ett yttrande den 16 februari 2009 med innebörden att Försvarmakten, efter en fördjupad analys, inte har något att erinra gentemot uppförandet av vindkraftverken. Yttrandet har legat till grund för kommunens lokaliseringsprövning enligt PBL. Försvarmakten har därefter inte framfört någon invändning om bygglovansökan innan beslutet meddelades av kommunen. Kommunen har i enlighet härmed inte haft någon skyldighet enligt 8 kap. 27 § PBL att underrätta Försvarmakten om det beviljade bygglovets och bygglovets har också vunnit laga kraft gentemot Försvarmakten genom kommunens bygglovbeslut. Av ovanstående följer att det inte kan anses föreligga någon klagorätt för Försvarmakten. Eolus hänvisar härvid till en dom meddelad av Kammarrätten den 3 februari 2010, mål nr 6855-09.

Vad gäller Eolus andrahandsyrkande åberopar bolaget att kommunen felaktigt har beslutat att Försvarmaktens besvärsskrivelse kommit in rätt tid och överklagandet skulle rätteligen ha avvisats. Kommunens ställningstagande kan inte anses vara bindande för Länsstyrelsen som ska återförvisa ärendet till kommunen för förnyad prövning, alternativt avvisa besvären.

Till grund för sitt tredjehandsyrkande anför Eolus följande. Främjandet av produktion av förnyelsebara energikällor är viktigt. Öland har mycket stora vindenergire-

surser och det är av vikt att tillvarata dessa miljövänliga energiresurser på bästa sätt. Det finns ett starkt allmänt intresse av utbyggnaden av vindkraft som, i enlighet med 3 kap. 8 § MB, har en väsentlig betydelse i bygglovsprövning. Rätten för Försvarsmakten att ianspråkta mark är inte ovillkorlig utan kräver att Försvarsmakten dels kan påvisa att dessa intressen motverkas, dels att Försvarsmaktens intresse till ianspråktagande väger över motstående intressen. Försvarsmakten har inte överhuvudtaget argumenterat vidare för hur vart och ett av vindkraftverken står i konflikt med myndighetens intresse och har således inte påvisat att dess intressen påtagligt motverkas av aktuella vindkraftverk.

Försvarsmakten vidhåller sitt yrkande och gör gällande att de planerade vindkraftverken påtagligt motverkar totalförsvarets intressen genom att utgöra ett hinder för det uppdrag som Sveriges riksdag och regering gett Försvarsmakten.

Skäl för beslut

Klagorätt och rättidsprövning

Försvarsmakten får överklaga beslut om bygglov inom sådana skydds- eller säkerhetsområden som ligger i närheten av befintliga eller planerade anläggningar för totalförsvaret (13 kap. 7 § jfr med 8 kap 9 § PBL).

Med hänsyn till vad som är känt för Länsstyrelsen kan konstateras att den tänkta åtgärden kommer att vidtas inom sådant område som nämns i 8 kap 9 § tredje stycket PBL. Oaktat Försvarsmaktens tidigare inställning till byggprojektet får detta förhållande, enligt Länsstyrelsens mening, till följd att Försvarsmakten har rätt att överklaga det meddelade bygglovet.

Borgholms kommun har, vilket framgår av skrivelse den 11 oktober 2010 rubricerad som delegationsbeslut, funnit att Försvarsmaktens överklagande har kommit in i rätt tid. Detta ställningstagande från kommunen är bindande för Länsstyrelsen. Ärendet kan sålunda inte lagligen återförvisas till kommunen för ny rättidsprövning (Hellners & Malmqvist, Kommentar till förvaltningslagens bestämmelser, 24 §, <http://zeteo.nj.se>, 2011-02-16).

Prövning i sak

Vad Länsstyrelsen nu kan pröva är om Miljö- och byggnadsnämnden vid tiden för sitt beslut hade fog för att bevilja Eolus sökt bygglov. Länsstyrelsen noterar härvid att Försvarsmakten – efter att ha gjort en fördjupad analys – i yttrande till kommun

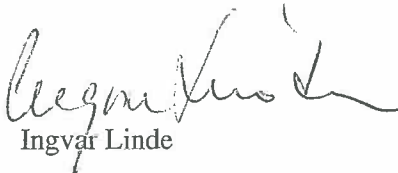

den 16 februari 2009 uppger sig inte längre ha något att erinra avseende projektet. Med beaktande härav förelåg för nämndens vidkommande, vid tidpunkten för meddelande av beslutet, inte anledning att utgå från annat än att åtgärden var förenlig med 3 kap. 9 § MB. Det sagda innebär enligt Länsstyrelsens uppfattning att Miljö- och byggnadsnämnden i denna del sålunda haft fog för sitt beslut. Att Försvarsmakten senare, efter det att bygglov beviljats, framför invändningar mot vindkraftverkens lokalisering medför inte annat ställningstagande. Överklagandet ska därför avslås.

Detta beslut har fattats av stf. chefsjuristen Ingvar Linde. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit enhetschefen Birgitta Eriksson, samhällsbyggnadsenheten, och länsjuristen Anders Sandström, föredragande.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Växjö, se bilaga 2.

Ingvar Linde

Anders Sandström

Bilaga

1. Länsstyrelsens beslut 2010-03-04, 403-11581-09 m.fl.
2. Hur man överklagar

Länsstyrelsen
Kalmar län

BESLUT
2010-03-04

1 (9)
403-11581-09 m.fl.

Klagande

Delgivningskvitto

Enligt sändlista, bilaga 1

Motparter

Lösbrev

Eolus Vind AB
att: Bengt Simmingsköld
Väpnaregatan 17
281 50 HÄSSLEHOLM

Miljö- och byggnadsnämnden
Borgholms kommun
Box 52
387 21 BORGHOLM

Överklagande av miljö- och byggnadsnämndens beslut om bygglov för nybyggnad av vindkraftverk m.m. på fastigheterna Lerkaka 5:3 och 6:2 samt Bjärby 6:1 och 22:1, Borgholms kommun

Beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandena.

Redogörelse för ärendet

Miljö- och byggnadsnämnden i Borgholms kommun beviljade genom beslut den 28 oktober 2009 (§ 286) Eolus Vind AB bygglov för att på fastigheterna Lerkaka 5:3 och 6:2 samt Bjärby 6:1 och 22:1 uppföra sammanlagt fem vindkraftverk och transformatorstationer till dessa. Nämnden anför som skäl för beslutet att platsen är ett av de utpekade möjliga områdena i "Projekt Vindkraft Öland". Det allmänna intresset som samhället har ställt, för att uppnå kraven angående vindkraftsutbyggnad i Sverige, får anses överväga de enskilda intressena i ärendet. Om en etablering av vindkraft ska ske i området är den sökta lokaliseringen nog den bästa i förhållande till gällande lagstiftning. Åtgärderna uppfyller kraven i 8 kap. 12 § plan- och bygglagen (PBL).

Britta Wagndal m.fl. (se bilaga 1) överklagar beslutet och yrkar att det ska upphävas. Som skäl för att bygglov inte ska beviljas anför klagandena sammanfattningsvis följande. Det ligger ca. 130 bostäder inom 1500 meter från vindkraftverken. Vindkraftverken ligger inom ett unikt och känsligt odlingslandskap med ovanligt välbevarade radbyar. Vindkraftverken kommer att ge besvär med ljudstörningar och skuggbildning och fastigheterna i berörda radbyar kommer att förlora i marknadsvärde. Landskapsbilden kommer också att förstöras när vindkraftverken uppförs. Två av verken kommer att ligga väldigt nära och nästan i anslutning till omfattande fornminnen och stensträngssystem – det är fråga om ett stort fornminnesområde. När det gäller frågor rörande vattenförhållandena m.m. är utredningen bristfällig. De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken (MB) är inte uppfyllda och beslutet strider mot 2 kap. 2 och 3 §§ PBL. Det aktuella området ligger inte inom de fyra områden som i översiktsplanen pekats ut som aktuella för vindenergiproduktion i ”grupp”. Prövningar utanför dessa fyra områden ska endast ske avseende mindre verk av gårdskaraktär. Aktuella vindkraftverk avser inte heller mindre verk av gårdskaraktär. Eventuella slutsatser från planeringsunderlaget för lokalisering av vindkraft på Öland måste först införas i översiktsplanen för att åsidosätta vad som tidigare angetts däri. Någon miljökonsekvensbeskrivning har inte gjorts inom ramen för projektet Ölandsvind. Vad som anges i gällande översiktplan måste med anledning därav i enlighet med praxis lämnas stort utrymme. Någon bedömning av möjligheten att anordna trafik till och från fastigheterna har inte gjorts. Frågan är av stor betydelse eftersom flertalet skyddsvärda stenmurar ligger i det aktuella området. Någon analys av landskapsbilden har inte skett eller i vart fall inte presenterats varvid kommunens krav i översiktsplanen i denna del inte har uppfyllts. De två sydligaste vindkraftverken har placerats för nära vägar med hänsyn till de säkerhetsavstånd som anges i kommunens översiktplan.

Motivering

Bakgrund

Miljö- och byggnadsnämnden har genom det aktuella beslutet beviljat Eolus Vind AB bygglov för uppförande av fem vindkraftverk och transformatorstationer till dessa. Verken kommer att uppföras på rad i nord-sydlig riktning – i höjd med Lerkaka i norr och Bjärby i syd – mellan Dyestad i väster och Bjärby/Lerkaka i öster. Vindkraftverkens navhöjd får inte överstiga 80 m och verkens rotordiameter får vara maximalt 90 m. Verkens sammanlagd uteffekt ska understiga 10 megawatt, inget enskilt vindkraftverk får överstiga 2 megawatt.

Det aktuella området är inte detaljplanlagt och några områdesbestämmelser föreligger inte heller. Området är enligt 3 kap. 6 § MB av riksintresse för natur- och kulturmiljövården. I områdesbeskrivningen för Gärdslösa – Runsten (Riksintresse för kulturmiljö i Kalmar län, områdeskod 88512019) anges att det är fråga om ett område utefter östra landsvägen med sammanhängande bebyggelsemiljöer, kulturlandskap och intilliggande fornlämningsområden. Landskapet är ett öppet odlings- och beteslandskap med viss busk- och lövträdsvegetation närmast och inne i själva byarna. Av 4 kap. 1 och 2 §§ MB följer att Öland i sin helhet är av riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns där.

Länsstyrelsen noterar att kommunen i översiktsplanen, antagen av kommunfullmäktige den 21 oktober 2002, valt att inte peka ut lämpliga områden för vindkraft utan i planen redovisas i stället de krav som ställs för etablering av vindkraftverk (s. 36 ff.). I beskrivningen för Runstens socken anges att det finns områden som är intressanta för vindkraftetablering, dock att dessa områden har höga natur- och kulturvärden. Vid en eventuell ansökan om vindkraftsetablering kommer den att prövas efter de lagar och kriterier beskrivs under rubriken "Allmänna intressen, Energi, Vindkraft" (s. 148 jfr med 36 ff.). Som exempel på riktlinjer i kommunens översiktplan kan följande nämnas (s. 37 ff.). Säkerhetsavstånd till större vägar och t.ex. industribebyggelse rekommenderas vara 200 – 300 m. Vidare anges som ett grundläggande krav att grupper av större vindkraftverk ska hållas samman till fattbara enheter samt ha ett avstånd till nästa grupp om minst 5 km, helst betydligt mer. Däremellan bör landskapet vara fritt från enstaka vindkraftverk. För Öland som helhet anges också att det är viktigt att vindkraftverken grupperas i uppställningar som blir regelbundna och ordnande i linjer som är väl studerade utifrån det omgivande landskapets riktningar. Verkens storlek, antal och placering ska i varje enskild prövning relateras till det omgivande landskapets egenskaper och dess bebyggelse. En övre gräns för landbaserade verk uttryckt i navhöjd bör vara 80 m., dock att denna höjd inte ska tas för given med hänsyn till erfarenheter från andra etableringar kan komma visa att detta är för högt. I översiktsplanen anges också fyra områden som kommunen i första hand anser vara möjliga för vindenergiproduktion (Böda, Persnäs-Vannborga/Valsnäs, Greby alvar och område i den sydvästra kommundelen). Här avses då anläggningar om 3-5 verk sammankopplade till en gruppstation. Utöver detta kan enstaka mindre verk av gårdskaraktär prövas, dock under beaktande av vikten av att behålla stora sammanhängande områden fria från vindkraftverk (s. 39).

I det mellan Länsstyrelsen, Regionförbundet i Kalmar län samt Borgholms och Mörbylånga kommuner gemensamt framtagna planeringsunderlaget för vindkraft-

etableringar på Öland har området mellan Dyestad och Lerkaka/Bjärby klassificerats som ett utredningsområde (Länsstyrelsens meddelandeserie 2009:04, Ölandsvind – planeringsunderlag för lokalisering av vindkraft på Öland, s. 30ff). Enligt den ranking som gjorts av området har Borgholms kommun bedömt detta som ett möjligt område. Länsstyrelsen har i rapporten rankat området som möjligt (sakområde kulturmiljö) och som mindre lämpligt (sakområde naturvård).

Lagtext m.m.

Av 5 § förordningen (1998) om hushållning med mark och vattenområden m.m. framgår att den myndighet, som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. MB i ett ärende, ska i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

Enligt 8 kap. 12 § PBL ska ansökningar om bygglov utanför detaljplanelagt område bifallas om åtgärden uppfyller kraven i 2 kap. PBL, inte ska föregås av detaljplanläggning på grund av bestämmelserna i 5 kap. 1 §, inte strider mot områdesbestämmelser och uppfyller kraven i 3 kap. 1, 2 och 10-18 §§.

Mark- och vattenområden ska enligt 2 kap. 1 § PBL användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. Vid planläggning och i ärenden om bygglov och förhandsbesked ska bestämmelserna i 3 och 4 kap. MB tillämpas.

Av 2 kap. 2 § PBL framgår att vid planläggning och i enskilda ärenden ska, med beaktande av natur- och kulturvärden, en ändamålsenlig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden, kommunikationsleder och andra anläggningar främjas. Även en från social synpunkt god livsmiljö, goda miljöförhållanden i övrigt samt en långsiktig god hushållning med mark och vatten och med energi och råvaror ska främjas. Enligt 3 § samma kapitel ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bl.a. boendes och övriga hälsa.

Av 8 kap. 2 § PBL framgår att vindkraftverken är bygglovpliktiga och av 3 kap. 14 § PBL följer att bestämmelserna om byggnader i 3 kap. PBL ska tillämpas. Enligt 3 kap. 1 § PBL ska byggnader placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen.

Byggnader ska ha en yttre form och färg som är estetiskt tilltalande, lämplig för byggnaderna som sådana och som ger en god helhetsverkan. Vidare gäller enligt 3 kap. 2 § PBL att byggnader ska placeras så att de eller deras avsedda användning inte inverkar menligt på trafiksäkerheten eller på annat sätt medför fara eller annan betydande olägenhet för omgivningen.

Av 3 kap. 1 § MB framgår att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Enligt 3 kap. 6 § MB ska områden som är av riksintresse för naturvärden, kulturmiljövärden eller friluftslivet skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön.

Av 4 kap. 1 § MB framgår att vid exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön i områden som har utpekats som riksintresse får endast komma till stånd om det inte möter hinder enligt 2 § och det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur och kulturvärden.

Boverket anför i "Vindkraftshandboken – Planering och prövning av vindkraftverk på land och i kustnära vattenområden" (s. 35f.), avseende riktvärden för buller, att ett riktvärde på 40 dB(A) utomhus vid bostäder inte bör överskridas. När det gäller riktvärden för skuggeffekter anger Boverket att den faktiska skuggtiden för störningskänslig bebyggelse inte bör överstiga 8 timmar per år och 30 minuter om dagen (s. 38).

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen noterar att den tänkta vindkraftsetableringen kommer att ske i ett område som delvis är utpekad som riksintresse för natur- och kulturmiljövärden. Som nämnts ovan gäller också för Öland i sin helhet att riksintresset för turism och det rörliga friluftslivet ska vägas in vid prövning av nu aktuellt slag. Vidare konstaterar Länsstyrelsen att de två norra verken avses uppföras i anslutning till områden med fornlämningar. Av föreliggande fotomontage framgår att de planerade vindkraftverken kommer att bli dominerande i landskapet då etableringsområdet är beläget i förhållandevis öppet jordbrukslandskap. Länsstyrelsen konstaterar att en av de viktigaste frågorna vid framtagandet av planeringsunderlaget för vindkraft på Öland var att analysera vilken påverkan en utbyggnad av större grupper av vindkraftverk skulle kunna ge på gällande riksintressen samt om och var en sådan utbyggnad är

